

Revisionsutskottet

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över partifinansieringen 2018

INLEDNING

Remiss

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över partifinansieringen 2018 (B 8/2019 rd): Ärendet har remitterats till revisionsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande redovisningsrevisor Pontus Londen, Statens revisionsverk
- valdirektör Arto Jääskeläinen, justitieministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Tillsynen över partifinansieringen

I partilagen finns förpliktande bestämmelser som gäller partier och partiföreningar och främjar öppenhet i finansieringen. En större öppenhet väntas utöka förtroendet för den politiska verksamheten och sålunda även höja valdeltagandet. Ett mål är också att motverka korruption och den typen av inflytande på partierna som bygger på olämpliga bindningar.

På grundval av partilagen övervakar revisionsverket partier, sammanslutningar som nämns i understödsbeslutet och partinära sammanslutningar. Dessa ska till revisionsverket lämna en redovisning av bidrag på minst 1 500 euro och uppgift om bidragsgivarnas namn. Enligt lagen räknas prestationer i pengar, varor och tjänster och andra motsvarande prestationer som bidrag till partiet eller partiföreningen. Bara de prestationer som uttryckligen nämns i lagen utgör inte bidrag.

Revisionsverket har cirka 150 tillsynsobjekt inom partifinansiering. De övriga cirka 6 000 partiföreningarna berörs inte av revisionsverkets tillsyn. Revisionsverket kontrollerar att berörda parter följer bestämmelserna om de bidrag som avses i partilagen, om specificering av kostnaderna för och finansieringen av valkampanjer och om hur anknytande handlingar ska utarbetas och lämnas in. Sedan 2016 har revisionsverket också varit en tillsynsmyndighet för statsunderstöd som avses i partilagen.

Betänkande ReUB 3/2019 rd

Berättelsen för 2018 bygger på tillsynsobjektens bokslutsuppgifter för 2017 och uppgifter om utgifter för och finansiering av valkampanjer. Uppgifterna har lämnats till det elektroniska registret för redovisning av partifinansiering. Åren 2011—2018 registrerades aktuella redovisningar av bidrag på ungefär 24,9 miljoner euro. År 2018 uppgick de redovisade bidragen till totalt cirka 2,8 miljoner euro. En del av kompletteringarna till redovisningarna 2018 har enligt revisionsverket gjorts till följd av granskningarna av partifinansieringen.

År 2018 gjorde revisionsverket granskningar av samtliga nio riksdagspartier, 13 partinära sammanslutningar och nio distriktsorganisationer i Tavastland, Sydöstra Finland, Birkaland och Savolax-Karelen. Totalt gjordes 31 granskningar.

Enligt revisionsverket är de aktuella redovisningarna av partifinansieringen efter kompletteringar riktiga till väsentliga delar och ger rätt uppgifter om de bidrag som de granskade sammanslutningarna har fått. De granskade sammanslutningarnas bokföring hade också i regel skötts adekvat så att tillsynen över bestämmelserna i partilagen kunde verkställas på basis av bokföringen. Som under tidigare år påträffades fortfarande brister i revisionsberättelserna från de övervakade sammanslutningarnas revisorer.

I berättelsen påtalar revisionsverket också tvetydigheten i villkoren för statsunderstöd och bristerna i avtalsförfarandena.

I sina tidigare betänkanden (ReUB 3/2012 rd, ReUB 1/2016 rd, ReUB 2/2017 rd, ReUB 1/2018 rd) har revisionsutskottet för sin del lyft fram vissa utvecklingsbehov i partifinansieringen och tillsynen över den. Utskottet har bland annat ansett att de kandidatavgifter som tas ut för partiernas samtliga kandidater och som av hävd används för att finansiera gemensamt valarbete måste betraktas som en naturlig del av finansieringen av valarbetet och inte som utomstående bidrag som omfattas av redovisningsskyldigheten. Utskottet har vidare ansett att de ledamotsavgifter som riksdagsledamöterna betalar ska behandlas på samma sätt som avgifter för kommunala förtroendeuppdrag. Utskottet har också konstaterat att det nu finns tillräckligt mycket erfarenhet av valfinansierings- och partilagen bland annat vad beträffar tolkningen av stöd och att de nya riktlinjerna bör införas via ändringar i författningarna.

Enligt justitieministeriet har statsminister Rinnes regering i sitt regeringsprogram en rad skrivningar om val- och partifinansiering gällande utökad insyn och transparens i finansieringen samt utveckling av redovisningsförfarandet och tillsynen. Ministeriet kommer att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp som ska utreda behoven av att utveckla partilagen, valfinansieringslagen och vallagen. Utöver skrivningarna i regeringsprogrammet ska arbetsgruppen också behandla revisionsverkets kommentarer om statsunderstöd och revisionsutskottets förslag om utvecklingsbehoven i val- och partifinansieringen. Utskottet välkomnar att de lagstiftningsmässiga behoven i frågan nu ska utredas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

Betänkande ReUB 3/2019 rd

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 8/2019 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 22.10.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Outi Alanko-Kahiluoto gröna
vice ordförande Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Marko Kilpi saml
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Veijo Niemi saf
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Päivi Räsänen kd
medlem Pia Viitanen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Heidi Silvennoinen.